Dünyada ve Türkiye'de Açlık Sorunu

İnsanoğlunun tarih boyunca en büyük endişelerinden birini açlık sorunu oluşturmuş; yoksulluk, sefalet ve ölümle birlikte açlık "mahşerin dört atlısı"ndan biri sıfatıyla anılır olmuştur. Bunun gayet anlaşılabilir nedenleri vardır: İnsan hayata tutunabilmek ve varlığını devam ettirebilmek için karnını doyurmak zorundadır. Dahası, sadece ölmeyecek kadar karın doyurmak yetmemektedir. İnsanın hayatını anlamlı kılacak ekonomik, siyasi, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılabilmesi, üretebilmesi ve değer yaratabilmesi sağlıklı olmasına, sağlıklı olması da iyi beslenebilmesine bağlıdır.

Aslında israf edilmeden kullanılması halinde, yeryüzünün kaynakları bugünkü dünya nüfusundan çok daha fazlasını beslemeye yeterlidir. Sanayi devriminden sonra ortaya çıkan gelişmeler; tarımda makineleşme, gübreleme, ilaçlama ve sulama imkânlarının gelişmesi gibi nedenlerle tarımsal üretimdeki verimlilik inanılmaz ölçülerde artmıştır. Yeryüzünde tarıma elverişli topraklar sınırlı olmasına rağmen, verimlilik artışları sayesinde birim araziden elde edilen ürün miktarı büyük oranda artırılabilmektedir. Buna son zamanlarda gen mühendisliği alanında kaydedilen gelişmeler de eklendiğinde, aslında mevcut teknolojik olanaklar çerçevesinde yeryüzünde açlık diye bir sorunun olmaması gerekir. Oysa bugün yeryüzünün birçok bölgesi için böyle bir sorun vardır ve geleceğe ilişkin beklentiler son zamanlarda giderek kötümser bir tablo çizmektedir.

Dünyada açlık sorununun giderek derinleşmesinin ve bu konudaki endişelerin artmasının en önemli iki nedeni, küresel iklim değişikliğine bağlı olarak artan kuraklık ve bölgesel anlaşmazlıklardan doğan çatışmalardır. Dünyada açlıktan en çok etkilenen halkların dörtte üçü savaşların tahrip ettiği ülkelerin halklarıdır. İnsanoğlunun hemcinsleriyle geçinememesi ve saldırgan-tahripkâr ideolojilerin peşine takılarak komşularıyla kavgaya girişmesi, birçok başka maliyeti yanında, açlık sorununu da kronik hale getirmektedir. Daha özelde, az gelişmiş ülkelerdeki gıda üretiminin yetersiz oluşu, bir yandan doğal gelir kaynaklarının yetersizliğine ve iklim koşullarının elverişsizliğine, öte yandan da nüfus yoğunluğuna bağlanmaktadır. Ancak bu satırların yazarına göre, nüfus yoğunluğunun açlık nedeni olması sadece bir yanılgıdan ibarettir. Açlığın nedeni, çocuklarımızı iyi bir eğitim ve terbiye ile yetiştirip nitelikli eleman haline getirememiz, sahip olduğumuz zaman, enerji, para, sermaye, emek ve toprak gibi kıt kaynaklarımızı çekişme, çatışma, kavga ve savaşlarda heba etmemizdir.

Dünyada ve Türkiye'de açlık sorununun boyutları: Açlık ve yoksulluk sorunu dünyada daha yoğun olarak kırsal yörelerde gözlemlenen bir sorundur. Yapılan araştırmalar günümüzde dünya nüfusunun yarısının günde 2 dolardan, 1,5 milyar insanın ise günde 1 dolardan daha az bir gelirle yaşadığına işaret etmektedir. Dünya genelinde açlık çeken 800 milyonu aşkın insanın %80'ini, gelişmekte olan ülkelerin kırsal yörelerinde yaşayanlar oluşturmaktadır. Dünyada her yıl 11 milyon kişinin açlık veya yetersiz beslenme sebebiyle öldüğü tahmin edilmektedir. 300 milyonu çocuk olmak üzere, 800 milyon insan açlığa maruz kalmaktadır. Bunların 203 milyonu Sahra Altı Afrika'da, 519 milyonu Asya ve Pasifik'te (221 milyonu Hindistan'da, 142 milyonu Çin'de), 53 milyonu Latin Amerika ve Karayipler'de, 33 milyonu ise Yakın Doğu ve Kuzey Afrika'da yaşamaktadır.

Esasen yapılacak küçük bir fedakârlıkla açlık sorununu büyük ölçüde hafifletmek mümkün görünmektedir. BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 2015 yılına kadar dünyada açlık çeken kişi sayısını 400 milyona indirmek için 24 milyar dolara ihtiyaç olduğunu bildirmiştir. Bu rakam her yıl silahlanmaya harcanan yüzlerce milyar doların yanında "devede kulak" mesabesindedir. Dünya Gıda Programı (WFP),küresel sağlık ve refaha en önemli tehdidi oluşturan "yoksulluk ve açlık" olgusuna karşı, tamamen gönüllülük esasına göre çalışarak mücadele eden; doğal afetler, iç savaşlar veya sınır çatışmaları gibi nedenlerle ani açlığa maruz kalan halklara gıda yardımı sağlayan, bu alanda dünyadaki en büyük yardım örgütüdür. Bunların dışında FAO, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) teknik yardımda bulunmakta, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) yatırım projelerine yardım etmektedir.

Yoksulluk ve açlık sorunu ülkemizde de belli ölçülerde hissedilen bir sorundur. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nun verilerine göre satın alma gücü paritesine göre, Türkiye'de günlük harcaması -dünyada açlık sınırı kabul edilen- 1 doların altında kalan fert bulunmamaktadır. Kırsal yörelerde yoksulluk oranı, kentlerden belirgin ölçüde yüksektir. Hane içinde yaşayan birey sayısı arttıkça yoksulluk oranlarının yükseldiği görülmektedir. (http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13594).

Sorunun çözümüne yönelik öneriler: Açlık, insanoğlunun başına gelebilecek en büyük felaketlerden

biridir; bundan dolayı atalarımız, “Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin.” duasını dillerinden düşürmemiştir. Açlığın yol açtığı sorunlar sayılamayacak kadar çoktur: Hastalıklar, ölümler, iş gücü ve üretim kaybı, verimsizlik, zihinsel gelişim sorunları, ruhsal çöküntü, suç işleme ve şiddet kullanma eğiliminin artması bunlardan bazılarıdır. Açlık sorununu çözememiş bir toplumun sosyal huzurunu sağlaması, kalkınma yolunda hızla ilerlemesi, uluslararası alanda kendi menfaatlerini gözeten politikalar izleyebilmesi mümkün değildir. O halde barış ve huzur içinde bir dünya ortaya koyabilmenin ön koşullarından biri de açlık sorununun çözülmesidir.

Artan nüfus ve yeryüzünde tarıma elverişli toprakların sınırlı oluşu gibi faktörler dikkate alındığında, açlık sorununun çözümü için son zamanlarda önerilen çıkış yollarının başında bioteknoloji gelmektedir. Bioteknolojik yöntemlerle kendi türü dışındaki bir türden gen aktarılarak belirli özellikleri değiştirilmiş bitki, hayvan veya mikro organizmalara genel olarak Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) adı verilmektedir. Gen teknolojilerinin dünyanın hızla artan nüfusunun açlık problemine çözüm olacağı gerekçesiyle, ABD başta olmak üzere bazı ülkeler, GDO’lu tarımın yaygınlaşmasını desteklemekte, bazıları ise GDO’nun yan etkilerini düşünerek buna karşı çıkmaktadır.Bioteknolojinin günümüzde en çok kullanıldığı alanlardan biri bitki ıslahı olup, transgenik tohum kullanılarak sırasıyla en çok mısır, soya, pamuk ve kanola üretilmektedir.

Açlık sorununun çözümü de, öteki tüm sorunlarda olduğu gibi, nedenlerin ortadan kaldırılmasına bağlıdır. Sorunun nedenleri arasında küresel ısınmaya bağlı iklim değişikliği ve kuraklık gibi mücadele etmesi kolay olmayan, tek tek ülkelerin gücünü aşan, uluslararası kolektif çabalar gerektiren sorunlar olduğu kadar; kabile savaşları, iç çatışmalar, ülkeler arası savaşlar, kaynak israfı, silahlanma yarışı, içe kapanma ve korumacılık politikaları gibi nispeten daha kolay çözümlenebilir meseleler de bulunmaktadır.

Belirli bölgelerde kuraklığa sebep olduğu için tarımsal üretimde düşüşlere yol açan küresel ısınma sorunuyla mücadele bağlamında, uluslararası iş birliği şart olup, Kyoto Protokolü dahil, sera etkisi yaratan gazların salınımını sınırlayan tedbirler titizlikle uygulanmalıdır. Bunun yanı sıra, ülke içi ve ülkeler arası savaşları en aza indirecek barışçı, özgürlükçü, hoşgörülü, dışa açılmacı, serbest ticaretçi ve komşularıyla iyi geçinmeyi ve uluslararası iş birliğini öğütleyen siyasi, iktisadi, dinî, ahlaki, kültürel değerler ve öğretiler üzerinde ısrarla durulmalı, yeni nesiller daha barışçı bir dünya idealine dayalı yeni bir zihniyetle yetiştirilmelidir. Radikal-savaşçı ideolojiler yerini ılımlı-barışçı ideolojilere veya öğretilere bıraktıkça silahlanma ihtiyacı azalacak, buradan tasarruf edilecek kaynaklar açlık sorununun çözülmesine, tohum ıslahına, verimliliğin artırılmasına, sulama olanaklarının yaygınlaştırılmasına, yeni ekim-dikim-üretim tekniklerinin keşfedilmesine harcanabilecektir. Bunlara ilave olarak, gelişmiş ülkelerden açlık sorunu yaşayan az gelişmiş ülkelere belirli bir gelir transferinin yapılması da bu sorunun sancılarının hafifletilmesine katkıda bulunacaktır.